

NOVA

SOČA

„Nova Soča“

izhaja vsak petek o polдне in velja s priloženo „Gospodarski List“ vred po pošti prejeman ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto gld. 4-40,
Pol leta „ 2-20,
Četrť leta „ 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština.

Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglašajo pri upravnistvu.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak drugi in zadnji petek meseca. Kedar je v petek praznik, izideta lista že v četrtek.

Uredništvo in upravnistvo je v Marzinjevi hiši, Via del Mercato št. 12, II.

Oznaniła

in „poslanice“ plačajo se za štiristopno petit-vrsto:

8 kr., če se tiskajo 1 krat,
7 „ „ „ „ 2 „
6 „ „ „ „ 3 „

Večkrat — po pogodbi. Za večje črke po prostoru.

Posamične številke dobivajo se v prodajalnici G. Likarja in v tobakarnah v Nunski in Solski ulici po 8 kr.

Dopisi pošiljajo naj se uredništvu, naročnina in reklamacije pa upravnistvu „Nove Soče“. — Neplačanih pisem uredništvo ne sprejema.

Rokopisi se ne vračajo.

Shod pri Rebku.

Praznik Marije Device 25-ega marca je bil krasen spomladanski dan; nebó je bilo jasno kot ribje oko in solnce je prijazno ogrevalo probujajočo se naravo. Ni čuda torej, ako so iz cele Vipavske doline privreli tega prijetnega spomladnega popoldne vsi veljavnejši možje k Rebku, kjer se je imel vršiti ljudski shod, kateri naj bi razpravljal o zaželeni železnici od Logatca po Vipavski dolini do Gorice. Vse županije na Vipavskem so bile obilo zastopane po svojih županih ali podžupanih in drugih veljavnejših možih. Pa tudi sosednje Notranjsko je bilo dobro zastopano; iz Sturija se je udeležil shoda tamošnji vrlo dobro znani pevski zbor, kateri nas je pred shodom in po njem razveseljeval s svojim res ubranim mojsterskim petjem. Vsa čast jim!

Shod je trajal 2½ uri; otvoril ga je ob 3¼ popoldne načelnik odseka za vipavske shode

gosp. Jožef Pavlica

iz Rihemberga s primernim kratkim nagovorom. Zahvalil je navzoče za izredno obilno udeležbo iz cele Vipavščine ter na kratko omenil namen temu shodu, namreč, da se bo razgovarjal o prevažnem uprašnju za celo Vipavsko dolino, to je o prezaželeni železnici od Logatca po Vipavski dolini do Gorice. Na to predstavi vladinega zastopnika gospoda c. kr. okrajnega komisarja Lasciaca ter omeni, da je ta shod počastil s svojo navzočnostjo tudi naš deželni in državni poslanec veleč. gosp. dr. Anton Gregorčič, kateremu shod zaključuje živahen: „Živio!“ Govornik povabi na to shod, naj si izvoli predsednika in zapisnikarja.

Na predlog gosp. Andreja Palika, podžupana v Velikih Žabljah, izvoli se predsednikom z vsakim gospod Casagrande, veleposestnik in trgovec v Ajdovščini, zapisnikarjem pa gospod Jožef Pavlica, ki je vršil to nalogo že pri dosedanjih enakih shodih na Vipavskem. Na to prevzame predsedniško mesto

gosp. Angelo Casagrande

ter se s primernimi besedami zahvali za izkazano čast. — Na to preide takoj k točki dnevnega reda in prečita najpoprej dopis šempaskega županstva, ki naznanja, da zaradi drugih poslov ne more poslati zastopnikov iz svoje srede, da pa živo čuti potrebo vipavske železnice ter da vvažuje njeno veliko važnost za napredek in blagostanje cele Vipavske doline. Zato se tudi šempasko županstvo pridružuje sklepom tega shoda in podpisuje vse prošnje, ki se sklepajo v tej prevažni zadevi.

Na to se predsednik spominja shoda, ki se je prav o tej zadevi vršil januarja meseca l. 1890. v istih prostorih pri Rebku; omenja prošnje, ki so se bile sklenile in tudi odposlale državnemu zboru, trgovinskemu, vojnemu in notranjemu ministerstvu. Enake prošnje je sklenil in odposlal lanski shod pri Rebku. Ob enem se je lani tudi sklenilo, da moramo leto za leto trkati in prositi pri merodajnih krogih, dokler ne dosežemo svojega namena. — Zato je bil sklican tudi ta shod, ki ima namen, da damo svojim opravičenim zahtevam javen izraz. „Nova Soča“ je objavila v svoji 12. številki obširen uvoden članek, ki temeljito pojasni, v kakem stanju se zdaj nahaja uprašnje o vipavski železnici. Zato je najbolje, ako se ta članek kar doslovno prečita, — kar stori gospod predsednik Casagrande sam.

Na to otvori predsednik razpravo o tem predmetu. K besedi se oglasi

gosp. Anton Bavčar

iz Sela, ki prečita izjavo katastralne občine Selo, v kateri se poudarja velika važnost te železnice za splošno blagostanje in zadovoljnost cele Vipavščine. Kakor so pa vladini krogi že navajeni, da merijo Slovencem z eno, Furlanom pa z drugo, veliko boljše mero, takó se nam godi tudi z ozirom na to železnico: Furlani imajo svojo železnico skoro že v žepu, o vipavski pa ni še nič slišati. Posebno pa nas mora iz-

nenaditi vest, češ, da merodajni krogi menijo zadovoljiti celo deželo z železnico od Tržiča ali Ronkov v Červinjan, za katero se tirja tudi od dežele 50.000 gld. podpore. Mi sicer ne zavidamo Furlanom nove železnice, dasi bo Gorici in ostali deželi več škodovala nego koristila, samó to želimo, da bi se gradila čim prej tudi železnica po Vipavski dolini.

K besedi se oglasi dalje

gosp. Ferd. Peroci

iz Dornberga, ki v obširnejem govoru opisuje gospodarsko stanje na Vipavskem in koristi, katere bi donášala nova železnica k splošnemu blagostanju. Vladni krogi menijo, da Vipavska dolina je pravi raj, v katerem cvete blagostanje in zadovoljnost. Neke visoka glava gori na Dunaju je poročala celó o naši Vipavski dolini, da tu rase tolika turšica, da morejo po nji plezati 6-letni otroci. Da pa tolikega blagostanja ni, dokazuje naj okoljščina, da moramo posestniki pridelke s svojih zemljišč takorekoč kupovati. Govornik podá dokaz iz računa na nekega veleposestnika o stroških in dohodkih ene njive, iz katerega je razvidno, da je stal mernik turšice čez poldrugi goldinar (1-66). — Glavni vir dohodka je v vinu, ako ga dobro prodamo. Da bi pa mogli svoja vina dobro prodajati, treba je, da pridemo s širokim svetom v ožjo prometno zvezo, kar bi se zgodilo z zaželeno železnico. Že dve leti zaporedoma smo se bavili prav v teh prostorih s tem vitalnim uprašnjem za našo dolino. Iz prečitanega članka v „Novi Soči“ je videti, da so naši gospodje državni poslanci krepko podpirali naše težnje in odposlane prošnje, za kar jim bodi izrečena presrečna zahvala (Shod zaključuje poslanec krepak: „Živeli!“) in ob enem prošnja, naj bi nas tudi nadalje enako podpirali. Govornik stavi na to te predloge:

1. Visoka vlada naj se naprosi, da bi čim prej ukrenila potrebne korake, da bi se dognale začetne priprave za železnico po Vipavski dolini.

2. Shod naj izreče svoje prepričanje, da bo furlanska železnica v škodo Gorici in ostalemu delu dežele. Mi pa Furlanom ne zavidamo nove železnice, marveč želimo, da se nam za odškodnino gradi tudi železnica po Vipavski dolini.

3. Ako gg. deželni poslanci spoznajo, da je neobhodno potrebno, da se dovoli 50.000 gld. za furlansko železnico, storijo naj to le pod tem pogojem, da se pravoveljavno določi tudi za vipavsko železnico vsaj tolika svota.

Predsednik Casagrande pojašnjuje na to, da dežela ne izdá onih 50.000 gld. kot podpora, ampak v nakup delnic; denar bo torej obrestonosno naložen, ako bo železnica aktivna (česar se pa ni bati. Ur.) Izreče se dalje proti tretjemu predlogu g. Perocija. Mi od dežele nič ne zahtevamo, marveč od države, ker za vipavsko železnico govoré v prvi vrsti vojaški oziro, vse drugo pa je stranska reč. Bodimo vstrajni na dosedanjí poti ter trkajmo in vsimmo leto za leto, dokler ne dosežemo svojega namena. Posebno pa moramo povzdigniti svoj glas do merodajnih krogov zdaj, ko se sliši, da se bo gradila furlanska železnica, katera pusti Gorico na strani. Furlanija se bolj zveže s Trstom, Gorica bo vsestransko trpela, posredno pa tudi mi z njo. Zato naj bi se visoka vlada odločila za vipavsko železnico, s katero odškoduje Gorico in celo Vipavsko dolino. Izvoli naj se odsek treh udov, ki oskrbi potrebne peticije do raznih ministerstev in do državnega zbora.

Peroci zagovarja svoj predlog. Mi Furlanom ne zavidamo nove železnice. Če deželni poslanci spoznajo, da je res neizogibno potrebna dovoliti 50.000 gld. podpore, naj tudi glasujejo za njo, a to ugodno priliko naj porabijo v to, da si naprej pravoveljavno zagotové vsaj toliko podpore železnici po Vipavski dolini, kolikor za furlansko železnico. Ako bi naši poslanci zdaj dovolili brezpogojno ono podporo, kdo vé, ali bi dosegli pozneje kako podporo za našo železnico! (Shod pritrjuje tej misli.) Sicer bi lahko zahtevali za vipavsko železnico večjo podporo, ker bo v prvi vrsti koristila našemu glavnemu mestu

in še le v drugi vrsti Vipavski dolini. — Govornik je bil par dnij poprej na sosednjem Notranjskem, kjer so jako uneti za to železnico. Peticije naj se izročé na svoja mesta najdalje do Velike noči, ker potem bo zopet sklican državni zbor; naši gg. poslanci se bodo lahko opirali in sklicevali na ta shod, ko se bodo potezali za to železnico.

Gosp. Jož. Vidmar iz Lokavca predlaga, izvoljeni odsek naj se sporazume z mestnim zastopom goriškim, s kupčijsko in obrtniško zbornico in s sosednjimi župani na Notranjskem, da bi vsi ti činitelji (faktorji) podpisali nameravane peticije, ki bi zadobile takó več veljave.

Predsednik Casagrande meni, da goriško mesto skoro gotovo ne podpiše naših peticij, ker bi raje napravilo s svojega posebnega stališča samostojne peticije za vipavsko železnico, ako bi se ogrelo za njo. Trgovinska in obrtniška zbornica bi pa najbrže niti tega ne storila, ker je iz trgovinskih ozirov vsa zamaknjena v predelsko železnico ali pa ono, ki bi šla čez Podbrdo in Javornik dalje na sever. Kar se Notranjec tiče, je pa vsekakor bolje, ako bi jih dobri stvari na ljubo vspodbudil, da bi sklicali svoj shod in podali svoje posebne peticije.

Peroci predlaga na to, naj ta shod izreče le načela, izvoljeni odsek pa naj dela v njih zmislu dalje. Ako bi pa bilo še česa potreba, saj nas lahko zopet skliče, da se natančneje dogovorimo.

Predsednik Casagrande predlaga na to resolucijo, ki določuje: Shod naj izvoli odsek treh udov, ki oskrbi dobro utemeljene peticije do državnega zbora, do trgovskega, vojnega in notranjega ministerstva, katera naj bi poudarjala vsestransko potrebo vipavske železnice z razlogi, ki so bili navedeni že v poprejšnjih peticijah. Zlasti pa treba poudarjati potrebo te železnice zdaj, ko je gotovo, da se bo gradila furlanska železnica, ki bo škodovala Gorici in posredno po nji ostali deželi. Vsekakor pa treba v peticijah odločno zavrniti mnenje merodajnih krogov, da s furlansko železnico osredijo celo našo deželo. Te peticije naj podpišejo vsa županstva v Vipavski dolini, predložijo naj se po našem državnem poslancu veleč. g. dr. Antonu Gregorčiču, ostali gospodje poslanci pa naj se naprosijo, da bi ga tudi v prihodnje podpirali v tej nalogi, kakor doslej.

Peroci se ujema z gornjo resolucijo in odstopi od svojih predlogov. Resolucija se sprejme brez ugovora.

Na to poprosi za besedo naš državni poslanec

dr. Anton Gregorčič

ter govori čez pol ure o sedanjem stanju, v katerem se nahaja uprašnje o vipavski železnici. Glavne misli tega govora so naslednje:

Naši Furlani so se potezali mnogo let, da bi se zvezali z laškimi železnicami na onej strani državne meje. Veliko let so vstrajno trkali in prosili, a nič kaj jim ni šlo po sreči. Zadnji čas se jim je pa posrečilo najti pravo pot do vojnega ministerstva, kateremu so znali pojasniti stratežične važnosti furlanske železnice do Červinjana, ki bi omogočila, da bi v slučaju vojne z Italijo mogli vojaki voziti se po dveh poteh k italijanski meji. Pri vojnem ministerstvu so naši poslušna ušesa, ki so spoznala, da je furlanska železnica stratežično potrebna. Ker je pa vojno ministerstvo resno zahtevalo to železnico, zato se bo tudi gradila. — Vendar pa vlada noče stopiti na čelo temu podjetju, marveč ustanovilo se je neko društvo (konsorcij), ki bo navidezno gradilo furlansko železnico, v resnici pa bo skoro vse le vladino delo; železnica bo stala okoli 1.700.000 gld., a vlada je že zdaj določila čez milijon gld. „podpore“. Ker pa veljá ta železnica le kot krajevna (lokalna), zahteva vlada, naj tudi dežela dá nekaj podpore. Mesta, vasi in posamičniki v Furlaniji tudi pokupijo za par stotisoč gld. delnic, a od dežele se zahteva, naj jih kupi za 50.000 gld. Ker so pa merodajni krogi prepričani, da to železnico zahtevajo državne koristi, je vsejedno, ali dežela dovoli ono podporo ali ne, gradila se bo na vsak način. — Govornik pripoveduje podoben slučaj o neki železnici v Galiciji, ki je za splošni

blagor in za trgovino skoro brez pomena, a vkljub temu se bo gradila, ker zahteva vojno ministerstvo. Stala bo okoli 9½ milijonov, katere dá država do zadnjega krajcarja, dežela pa nič.

Enaka usoda čaka železnico iz Gorice po Vipavski dolini do Logatca ali do kakega drugega kraja ob južni železnici na Kranjskem. Sicer je vojno ministerstvo že zdaj jako uneto za njo, ker priznava s svojega stališča veliko potrebo železniške poti z Notranjskega do Gorice, kajti ceste, ki držijo k laški meji, nikakor ne zadoščajo. Uvaževaje take okoljščine moremo reči z gotovostjo, da ta železnica se bo gradila; uprašamo se le, kdaj? Ako bi šlo po željah vojnega ministerstva, gradila bi se raje danes nego jutri. Toda tudi želje vojnega ministra se morajo večkrat upogniti razlogom, kateri imajo svoj vir v finančnih težavah; potrebe in želje njegove so mnogovrstne in ogromne, katerih finančni minister ne more vselej takoj izpolniti, ampak čakati treba ugodnejših časov. Govornik pripoveduje nekatere slučaje, ko se je vojni minister moral za nekaj časa ukloniti finančnemu ministru.

Na to preide k političnemu položaju in omeni, da vsled trozveze živimo v „priateljskih“ odnosih z Nemčijo in Italijo, od katerih z dá j ne preté nevarnosti kake vojne z našo državo. Zato se tudi vojnemu ministerstvu posebno ne mudi s stratežičnimi napravami in zgradbami ob mejah proti Italiji in Nemčiji. Toliko bolj pa hiti utrjevati bojno polje proti Rusiji, s katero živimo v bolj napetih razmerah; vojni minister ima zategadel v prvi vrsti le v Galicijo uprte svoje pozornosti, kjer se zaradi tega trosijo leto za leto ogromne svote za stratežične zgradbe. — Ako bi hoteli biti sebični, bi nam bilo žal, da smo v „priateljski“ zvezi z Italijo; ako bi živeli z njo v napetih odnosih, gotovo bi vojni minister utrjeval z veliko večjo skrbnostjo tudi bojno polje proti Italiji, gradil bi seveda v prvi vrsti stratežično železnico iz Logatca v Gorico.

Vendar pa bodimo delavni, trkajmo in prosimo, morebiti pridemo vendarle prej na vrsto nego bi nas utegnula dohiteti skrajna sila. Skušajmo pridobiti za to železnico tudi ostale merodajne kroge, ki so jej zdaj še nasprotni, v prvi vrsti trgovinskega ministra. Zadnji gradi v novjšem času jako malo železnic iz trgovskih ozirov, a še to, kar stori, gré na rovaš vojnega ministra, on pa daje le imé.

Edina železnica pri nas, za katero govoré trgovske koristi, je predelska železnica, kateri pa na vso moč nasprotuje vojno ministerstvo; za njo se poganja goriško mesto, naša trgovinska zbornica in Trst, a gradila se ne bo, dokler v teh uprašnjah odločujejo pri nas skoro edino le vojni oziro.

Nasprotno se pa za vipavsko železnico ogreva vojni minister, trgovinski je pa do nje jako malomaren. Naša skrb bodi torej, da primernim potom tudi trgovskega ministra pridobimo za njo. Udal se je najpoprej Furlanom, ker so ga znali pridobiti za svoje načrte; trčili so se veliko, predno so dosegli svoj namen.

Na to obširno pripoveduje o korakih naših državnih poslancev, katere so storili za vipavsko železnico pri trgovinskem ministru, kar je na kratko razodel tudi naš uvodni članek v 12. št.

Gospod poslanec odobrnje dalje resolucijo, katero je predlagal gosp. Casagrande, poudarjaje, da od furlanske železnice ne bo splošne koristi, da bo Gorici in posredno nam celó škodovala, a da je Furlanom nikako ne zavidamo. Ko je bilo pred par leti na dnevnem redu to uprašnje, govorilo se je vselej o celej črti - Logatec - Gorica - Ronke (ali Tržič) - Červinjan, zdaj pa pridejo merodajni krogi le z enim kosom te črte na dan. Prositi treba zategadel, da se dogradi tudi drugi kos iz Logatca v Gorico, ki bo v vsestransko korist večjemu delu dežele. Vsaj glavni načrt naj bi država čim prej napravila. — V resoluciji so omenjene razne peticije; treba je pa tudi, da se podá peticija deželnemu zboru, ki naj bi toplo priporočil tudi železniško črto po Vipavski dolini, katera ne bo nikomur v škodo, pač pa v vsestransko korist. Podala naj bi se pa tudi prošnja na

trgovinsko in obrtniško zbornico v Gorici, naj bi naše peticije podpirala. Potem se minister ne bo mogel izgovarjati, da ne pozna naših razmer. — Kar se pa tiče opombe gospoda Peročija o podpori državnih poslancev, ni treba dvomiti o dobri volji in vstrajnem delovanju vseh poslancev brez izjeme. Posebno pa smemo Slovenci biti zadovoljni, da smo v velposestvi dobili poslanca, ki izvrstno vrši svojo nalogo.

To so glavne misli iz govora gospoda dr. Gregorčiča, kateremu so poslušalci pazno sledili do konca. Ko je končal, zadonela mu je soglasna in viharina zahvala celega shoda. Predsednik Casagrande ponovi nekatere predloge, ki so bili razvidni iz govora poslanca dr. Gregorčiča! Shod jih je sprejel soglasno. Kar se pa tiče trgovinske zbornice, dvomi, da bi podpirala naše peticije. Kot njen ud vč, da so gospodje zamaknjeni le v železniško zvezo s severnimi kraji.

Konecno se izvolijo v odsek za peticije gg. Casagrande, križki župan Filip Terpin in Jož. Pavlica; isti so bili izvoljeni tudi v odsek, kateri ima nalogo, skrbeti za prihodnji shod. — Gosp. Casagrande priporoča zborovalcem, naj bi doma razmišljali in preudarjali, kaj naj bi prišlo v razgovor pri prihodnjem shodu; predmet naj bi potem naznanili enemu treh odsekov, ki ga postavijo na dnevni red. Na tak način bo lahko vsakdo poprej premišljeval o stvari, ki pride v razgovor, da se lahko s pridom udeležijo razprav. Na to je predsednik shod zaključil.

Po shodu smo ostali še nekaj časa v veseli družbi pri kapljici dobrega vipavca. Gosp. Casagrande je napil državnemu poslancu dr. Gregorčiču in okr. komisarju Lasciacu; dr. Gregorčič je napil pa g. Casagrandu kot voditelju shoda; g. Casagrande je napil dalje novemu gospodu okrajnemu sodniku Gabrijelčiču, ki se je odzval z jako laskavo napitnico na prebivalstvo ajlovskega okraja, ki ga je s toliko radostjo sprejelo v svojo sredo. — Sturski pevci so nas umes razveseljevali s svojim res izbornim ubranim petjem. Hvala jim!

Med tem se je začelo mratiti in zborovalci so se začeli razhajati vsak na svojo stran, nesoči seboj prijeten spomin na ljudski shod pri Rebku.

Taki shodi so za naše ljudstvo jako poučni. Zato bi bilo želeli, da bi se ponavljali od leta do leta. Razpravljala naj bi se razna uprašanja, ki se dotikajo našega narodnega, društvenega ali gospodarskega življenja. Takim načinom se čedalje bolj približamo onim časom, ko bomo smeli reči, da naš narod je — politično zrel.

Deželni zbor goriški.

(Sedma seja 23. marca ob 5. pop.)

Navzočih je 18 poslancev; predseduje deželni glavar; vlado zastopa vitez Bosizjo. Odsotna sta poslanca Del Torre in dr. Maurovich.

Potrdi se zapisnik poprejšnje seje brez ugovora. Deželni glavar naznanil tri peticije, ki se izročijo peticijskemu odseku. Peticijo kanalskega cestnega odbora, da bi se cesta Kanal-Avče Sv. Lucija uvrstila med skladovne, ter peticijo brislih županstev, da bi se preloži la mitnica pri Soškem mostu nekoliko nižje (ker Briči morajo le za deset korakov ceste že plačevati mitnino) izročita se pravnemu odseku v pretres in poročilo.

Preide se k dnevnemu redu. — Dr. Abram poroča izključno v italijanskem jeziku o načrtu nove ribarske postave. Na predlog dr. Venutija izroči se ta načrt legalnemu odseku.

Na poročilo dr. Verzeznassija zbor potrdi ukrep deželnega odbora, ki je dal dr. Fratricu 300 gld. podpore, da je šel v Berlin pogledat na svoje oči o znamenju — „švindu“ dr. Kocha.

V imenu pravnega odbora poroča poslanec Čerin o prošnji goriškega municipija, da bi smel za druge potrebe porabiti 100.033 gld., ki so še ostali od mestnih posojil. Zbor določi, da deželni odbor sme v posamičnih slučajih dati svoje privoljenje. V enakem zmislu se dovoli, da goriško mesto lahko porabi 9500 gld. za izsušenje novega pokolišča po načrtu inženirja Perlesa, ako se deželni odbor prepriča, da je ta način dober.

V imenu finančnega odbora poroča dr. Rojic o računu in proračunu gospinskega zaloga in onega za ranjene vojaške. Poročila se sprejmejo nespremenjena.

V imenu peticijskega odbora poroča poslanec Dottori o prošnji obeh Alojzijevejš; dovoli se vsakemu po 150 gld.; o prošnji društva „S. Vincenzo di Pauli“ preide se na dnevni red.

Na poročilo dr. Venutija dovoli se Katarini Vuga, soprogi bivšega sluga pri deželnem odboru, z ozirom na to, da mora skrbeti za otroke, ki hodijo v šolo in ki so pridni, miloščina 100 gld. tudi za letošnje leto.

Na predlog istega poročevalca preide se na dnevni red o prošnjah upokojenega učitelja Jerneja Starca ter učiteljskih udov Marije Cvek in Urše Marega.

DOPISI

Komen, 21. marca. — Strupena rosa in lanska zmrzal ste nam pokončili mnogo trt, pa tudi stari refošk ne rodi več tako, kakor prej; — zato so se lotili naši vinogradniki novih trtnih zasadov, po vzgledu uzornih vinogradov gg. Al. Streklja in Jos. Forčiča. Lotili so se nove vrste „modra frankinja“ imenovane, ker ta se Krasu najbolje prilaga, začne zgodaj roditi, celo že v tretjem peresu, in tudi zgodaj dozori. Smele trdim, da se je letos posadilo samo v županiji Komen 30 — 40 tisoč novih kolči. Zatorej so bila napovedana predavanja g. Al. Streklja o trtoresji skozi 3 nedelje mnogobrojno obiskovana. Sosebno učeraj, pri zadnjem predavanju, se je poslušalec kar trlo; obširna šolska sobana, največja v Komun, je bila še premajhna. To nam je dokaz, kako zelo potrebujemo poduka in kmetijskega napredka.

Govornik g. Al. Strekelj je govoril o sovražnikih trte in o cepljenju; učil je, kako in kdaj zvepljati ter škropiti z modro galico, — da naj se škropi zgodaj, pred cvetom še, po dokončanem cvetenju in ne še le potem, ko se je strupena rosa že pokazala; to bi se reklo: hišo začeti gasiti, kedar je streha vsa v plamenu. Priporočal je tvarino za škropljenje natanko odmeriti in sicer: na hekto vode 2 kl. modre galice in 1 kl. živga apna, treba pa vsako posebej raztopiti.

Dalje je pravil g. govornik o trtni uši, ktera naš Kras že krog in krog obdaja in ktere se težko odkrižamo; narisal nam je kje in kako se loti trtna uš korenin, namreč najtanjših, iz katerih izpiva sok in tako uzročuje majhne, ječmenovemu zrnju podobne oteklino. Edini, do sedaj znani, pripomoček zoper to škodljivo je cepljenje naših trt na nerodeče ameriške iz plemen „riparia“, „rupestris“ in „solonis“.

Slednjič nam je kazal g. govornik cepljenje na razne načine: na star les, na oko in na zeleno — meseca maja in junija kazal tudi nove cepilne klešče, s katerimi se cep vklene na nov način v gobo (navadnih zamaškov).

Poslušalci so zelo pazljivo sledili dokazovanjem tem, in sodim, da bo do predavanja imelo obilen uspeh. Pouka treba in dobre volje — najhujša nasprotnika sta pa tudi kmetijstvu nevednost in trmoglavost.

Prav toplo zahvaljujemo gosp. govornika na njegovem domoljubnem in nesebičnem trudu; hvala gre pa tudi sl. šolskim oblastnikom, ki so radovoljno prepustile šolsko sobano, pa podružnici sv. Cirila in Metoda, ki je preskrbela to predavanje. Tudi za prihodnje se priporočamo.

Iz Temnice, 28. marca. — dne 21. t. m. začelo je popoldne gorati pogozdno občinsko zemljišče na renški meji. Kakor hitro Temničani in Novevci ogenj zapazijo, hitijo od vseh strani ogenj morit.

Ob 7. uri zvečer se posreči po velikem trudu temniško zemljišče obvarovati večje škode. Poskušali so gasiti tudi na renški strani, pa brez uspeha. Pogorelo je 9 orolov temniškega in še več renškega sveta. Škode je samo na temniški strani čez 600 gl. Da bi prišlo iz renške županije samo 10 ljudij Temničanom na pomoč, bila bi se škoda gotovo nad polovico zmanjšala. Čudno je, da se v renški županiji nihče ni zmedil za ogenj, kateri so lahko prej zapazili nego Temničani, posebno ker je nastal (kakor se sploh misli) na renškem svetu in se od tam razširil na temniško stran. Zganili so se tam ljudje baje še le potem, ko so jih goriški orodniki k temu prisilili. Kraševci ne čakajo v enakih slučajih, da bi jih kdo gonil.

Iz Bolca, 21. marca. — V našem trgu se je ustanovilo „Pogozdovno in olepševalno društvo“, ki ima namen, skrbeti, poleg pogozdovanja naših goljav tudi za vedno lepše in prijetnejše zunanje lice našega prijaznega gorskega trga.

— Dne 20. t. mes. vršil se je ustanovni občni zbor v gostilnici „pri pošti“; predsedoval mu je naš gospod okrajni sodnik Dukič, kateri je pričel zborovanje z nagovorom, v katerem je naglašal potrebo pogozdovanja. Omenil je, da suknarstvo kmalu mine, da bodo trebo doma iskati vires za življenje, to je oprijeti se bo treba gozdarstva, sadjarstva in živinoreje. Iz tega bo sledilo blagostanje, da bo mogoče uspešno skrbeti tudi za vedno lepše zunanje lice našega trga, ki bi postal lahko priljubljeno letovišče, ako bi imeli prijetnih senčnatih sprehajališč itd.

Sledila je volitev predsednika in odbora. Na predlog gospoda notarja Rozmana je bil z vsledkom izvoljen predsednikom gosp. sodnik Dukič. V odbor so pa prišli gg. Rozman, gozdni pristav Boles, župan Šulin, občinski tajnik Pečenko, poštar Zorč in nadučitelj Bratina. Namestniki so gg. Velušček, Štravsgitl in Šubic. — Na predlog g. Jonka je bil soglasno imenovan pokrovitelj em ekscelencja grof Coronini. — Vseh navzočih udov je bilo okoli 60; vseh jih je že nad 100. — Naj bo novo društvo uspešno in vstrajno delovalo v dosego svojih prekrasnih in plemenitih namenov. Živeli vsi, ki bodo to društvo vodili ali kakorkoli podpirali. —k.

Dostav ek. Z veseljem mi je sporočiti, da je preuzvišeni gospod grof Coronini sprejel pokroviteljstvo ter izjavil svoje veselje, da se je med čarobnimi gorami in lepem, simpatičnem Bolcu ustanovilo to prevažno društvo. Gospod grof je obljubil svojo popolno naklonjenost novemu društvu. Bog ga živi!

Politični razgled

Notranje dežele.

Hrvatsko. — Iz Zagreba smo prejeli naslednje pismo:

Slavno Uredništvu!

Odnosno na viest o izboru za gradsko viera glavnoga grada Hrvatske Zagreba, priobčeno u „političkom razgledu“ pod naslovom „Hrvatsko“ št. 13 od 24. marča t. g. Vašega velenjenjega lista, mole Vas podpisani, da blagovolite uvesti u Vaš cijenjeni list sljedeći

Izpravak:

Nije istina, da su se Starčevićanci vezali sa Madjarima i s vladom;

Nije istina, da su Starčevićanci i Madjarima imali skupnu listinu kandidata, jer su Starčevićanci imali svoju listinu: Dr. Baroša, Fran Polnegovič i Egenij Kumčić.

K ovojmu posve stvarnomu izpravku blagoizvolite, ako Vam je drago, pridodati i sljedeće:

Podpisanim je žal, ako Starčevićanci, članovi stranke prava, ne pridobivaju pouzdanje kod Slovenaca, ali drže, da oni tomu nisu krivi. Tko je čitao ne samo „Obzor“, kojemu je „Hrvatska“, organ stranke prava, dokazala osobito u zadnje doba među ostalim i mnogo laži; nego tko čita i „Hrvatsku“, mogao se je uvjeriti, tko se je kod netom minulih gradskih izbora ravno liepo, a tko ružno. U obće mi bi molili braću Slovence, osobito pako slavna uredništva slovenskih listova, da izvole biti nepristrani u prosuljivanju djelovanja raznih političkih stranaka u Hrvatskoj, a to mogu biti jedino onda, ako čitaju listove svih tih stranaka. 1) Mi molimo, da slavna uredništva slovenskih listova pričekaju malko sa svojim sudom. Istina napokon izađe na vidjelo. Niti o tujdih narodih ne bi se imalo izricati suda na temelju samo jednoga ili drugoga lista, jer se onda i nehotice piše pristrano, i često veoma pristrano; a kamo li o narodu sebi najbližemu, kojega su Bog i priroda stvorili, da zajedno sa Slovinci svoju sudbina tako udese, kako bi uživali čim veću zajedničku sreću.

U dubokom uvjerenju, da će braća Slovenci do mala uviditi, na kojoj je strani istina, bilježimo se sa najodličnijim štovanjem za „klub stranke prava“:

Fran Polnegović

podpredsjednik

Zagreb, 28. ožujka 1892.

Gjuro Jakčin

tajnik

1) Izvrsno soglasno! Toda izdajatelji bratskih listova na Hrvatskom nam to obećuju, jer većas nerasdi pošiljaju list v zamenio — a naročiti si vseh takih listov ne moremo. Tudi „Hrvatska“ spada v vrsto takih „šteditljivih“ listov — komu v škodo? Mi pa nismo odklonili še nikake prošnje za zamenio. — Tu popravek smo prav radi priobčili.

Prav odkritosrečno pa želimo, da bi se Starčevićancem posrečilo bolje pridobiti Slovence za se nego se je to zgodilo doslej. Načelnih nasprotij med nami in njimi ni takih, ki bi se ne dala združiti, le pravic načinom treba doseči sporazumljenje katerega zmislu bi p-tem morali od obeh strani takti in dosledno postopati.

Dežele češke. — V deželnem zboru kraljevine češke slišale so se o Gaucheru pre-povedi šolskih slavnostij o priliki 300-letnice Komenskega jako rezke besede iz čeških ust. Dr. Herold govoril je v soboto proti načinu, kakó šolske oblasti postopajo z učiteljstvom in je dejal proti koncu (prevédeno po hitropisnem zapisniku):

„Toda kakó naj bo šolska uprava pri nas drugačna, ko njej na čelu stoji mož, ki se je drznil preganjati iz šol spomin na največjega pedagoga na svetu? (Čujte! Sramota! To je škandal! Takó je!)“

Gospoda! Taka je osoda vseh velikih duhov, da se vedno dobé revni prilivkarci, kateri v svoji ničevnosti ne morejo prenesti toploti in svetlobe, ki žari iz teh duhov celemu človeštvu in ki se osmelijo onečatiti spomin takó velikih mož. (Izvrstno! Ploskanje.) Velenjenja gospoda, to železno roko, ki se je drznila poseči k srcu naroda češkega proti spomnu Komenskega, celi češki narod odverne z najslaviteljše odločnostjo. Češki narod ne trpi, da bi se še na koncu 19. stoletja kdo drznil onečatiti spomin moža, katerega visoko čislajo vsi omikani narodi. (Izvrstno! Viharno pritrdjevanje. Ploskanje.)

Velenjenja gospoda! V vsaki drugi državi bi minister, ki stoji na čelu največje šolske uprave, za katero si je Komensky pridobil nemečljiv zaslug, katerih on niti umeti ne more, tak minister bi ne mogel ostati na svojem mestu niti 24 ur. (Izvrstno! Viharno ploskanje na galerijah.) Le Avstrija, v katere eni zemlji je zibelka tekla Amosu Komenske-mu, je morala to dočakati, da tak povišanec je mogel potopiti in onečatiti spomin Amosa Komenskega. (Izvrstno! Ploskanje. Govorniku častitajo.)

Tudi dr. Masaryk je ostro prijemal ministra Gaucha. Dejal je (po hitropisnem zapisniku): „Gospod naučni minister imá zares poseben talent, da čustva naroda češkega o nepravem času razburja (Prav dobro! Takó je!) a bojim se, da tudi Njegova Ekscelencja gospod namestnik hodi po podobni poti. Naučni minister bi se mogel morebiti izgovarjati s tem, da je strokovni minister in da politike ne ume (Veselost. Dr. E. Gregr kliče: A stroke tudi ne!)... itd.“

Tudi v deželnih zborih na Moravskem in Šlezkem so češki poslanci interpelovali vlado ter ropotali proti nji zaradi Gaucheve prepovedi. Moravsko je danes pozorišče silne agitacije proti vladi; po celi deželi se širi le eden glas: „Morava do (v) opisece!“

Zunanje države.

Nemčija. — Ministerska kriza na Nemškem je rešena, kakor smo napovedali zadnjič. Kancelar Caprivi je nehal biti predsednik pruskemu ministertvu, a ostane član tudi nadalje ter minister za zunanje posle. Grof Zedlitz ostane minister brez posebne-ga področja. Ministerskim predsednikom je imenovan grof Eulenb urg, naučnim ministrom pa državni tajnik Bosse.

— Nemški konzulat v Curihu v Švici je bil okraden. Neznani ljudje so odnesli vse koleke, tiskovine in vsa uradna pisma.

— „Kreuzzeitung“ je prinesla vznemirjajoče vesti o bližajoči se vojski z Rusijo. Omenjeni list trdi, da so se v tem oziru vršila pod predsedništvom carja Aleksandra vojaška posvetovanja, pri katerih so nekateri izrekli prepričanje, da Nemčija Rusije ne napade, drugi pa so izjavili, da je na Nemškem že vse pripravljeno na vojsko. Ob enem se je pa pri posvetovanjih izreklo prepričanje, da Rusija bo najdalje l. 1894., mogoče pa še eno leto poprej, popolnoma oborožena, da se ne bo tresla pred celo zapadno Evropo. „Kaj imamo storiti?“ uprašča imenovani list, ali naj Nemčija vojsko napove Rusiji? Nikoli, marveč uporabiti mora vse svoje sile, da Rusijo za več let denarno ugonobi, da ne bo imela kredita. — Kolikokrat so Nemci že delali enake poskuse, a še jih ni srečala pamet

Domače in razne novice

Osebnosti. — V Sv. Križu pri Ajdovščini umrl je 24. marca tamošnji župnik pred. g. Jakob Logar v 80. letu svoje starosti. Ker priobčimo v prihodnji številki o tem rodoljubnem in uzornem duhovniku obširen dopis, sklenemo to poročilo z vsklikom: Mir njegovej plemeniti duši!

— Danes teden je došel v Gorico topničarski general ter nadzornik pehote baron König; v soboto je odpotoval v Trst.

— Č. g. Josip Bajc, ki je bil od lanske pomladi v začasnem pokloju, opravlja od 1. marca naprej posle knezonadškofijskega ordinarijatskega tajnika.

Goriški Sokol priredil je preteklo nedeljo svojo posno veselico z obširnim sporedom, kateri smo naznanili v zadnji številki. Slabo, deževno vreme je jako škodovalo tej veselici, ker držalo je mnogo občinstva, ki bi se jebilo sicer rado udeležilo, zlasti ker Čitalnica in podporno društvo v letošnjem postu ne dasta običajnih veselice. — Spored se je z malimi izjemami dobro posrečil. Sokolski zbor je še mlad, pa se skrbno uri teoretično in praktično v glasbi; prav zato treba za velice s previdnostjo izbirati skladbe, ki se potem učé. „Od lahkega do težjega“ je veljavno pedagogično načelo tudi za glasbo; torej najprej lahke kose, ne pa kar od začetkatežavne, klasične skladbe prvih glasbenih umetnikov. Tudi poslušalci bi bili zadovoljni, ako bi slišali spočetka bolj ljubke priproste melodije, in bi se veselili, ko bi videli, da zbor od veselice do veselice mnogo napreduje v vseh ozirih, katere zahtevamo od umetnega petja. — Zbor je za kratek čas sicer dobro rešil svojo nalogo, a nekatere skladbe so bile res pretežke za začetek. Vsa čast pevovodju in pevcevm za veliki trud, vendar se nam je zdelo potrebno izreči svoje mnenje, ki je brez dvoma pravo. Zato bi bilo dobro, ako bi se veselilni odsek temeljito posvetoval o točkah, katere naj bi vsprejel v spored, a to ne le za petje, ampak v obče; prav bi bilo tudi, ko bi včasih popralsal za mnenje in poprosil za dober svet starejše ali že izkušene druge člane, kateri znajo bolje presoditi, kaj je sposobno za naš oder in kaj ne, ali kaj naj bi se spre-menilo, opustilo ali opililo in ogledalo, da bi se nihče ne mogel niti v najmanjšem spodtikati nad tem ali onem. Več oči več vidi; to je potrebno zlasti v sedanjih časih, ko je marsikaj že greh, kar je bilo v prejšnjih časih čednost. Toliko se nam je zdelo potrebno omeniti dobre stvari v korist; menimo, da nas nihče ne bo hotel drugače umeti!

G.čna Ana Osana, znana naša deklamovalka, razveselila nas je ta večer z Gregorčičevo junaško „Hajdukovo oporoko“. Občinstvo je viharno pohvalilo g.čno deklamovalko. — „Cilinder in klobuček“ ni več za našo dobo; ako pa že pride na oder, treba ga je precéj drugače predstavljati nego se je to storilo v nedeljo. Predstavljalca bi bila izvrstno pogodila svoji ulogi,

ako bi bil pri poskušnji kak izkušni kritik Kritika je neobhodno potrebna, brez nje se ne približamo onemu cilju, po katerem moramo hrepeneti; treba je seveda, da se dobrohotna kritika s hvaležnostjo uvažuje, ne pa da bi kritik zadel ob—preobčutne živce.

„Županova Micika“ je primerna igra za take veselice; predstavljala se je dobro — samo nekoliko pild bi bilo treba. Posebno neumestni so bili pa nekateri dostavki, nekateri izrazi, katerih v igri ni.

Za dostavljanje, ki lahko vzbuja smeh in živahnost, imamo obilo dovtipnih izrazov, le poiskati jih treba. Kakor smo rekli: kritike je treba, pa pojde, in to izvrstno, da bi bolje ne bilo mogoče žetati. „Sokol“ ima v svoji sredi obilo delavnih močij, katerim nikakor ne manjka dobre volje, in to je prva reč. Le takó naprej! Prepričani smo, da bo „Sokol“ izborne vršil svojo neprecenljivo nalogo, katero ima v goriškem mestu. Podporno društvo, Sokol in posojilnica, to so stebri, na katerih sloni bodočnost slovenskega življa v Gorici. Pogumno dalje!

Potrjena zaplemba. — V torek se je vršila pri okrožnem sodišču obravnava o našem ugovoru proti zaplembi 10. št. „Nove Soče“ zaradi kratke osebne vesti o Defaciovem nasledniku v Trstu. Sodišču je predsedoval deželni svetovalec Crusic, prisednika sta bila pristava dr. Cristofolletti in Musina, ki za silo tudi slovenski razumeta; zapisnikar je bil praktikanec gosp. Fabijan; državno pravdnstvo je zastopal substitut g. Zoerrera; naš urednik se je zagovarjal sam. Med poslušalci sta bila dr. Frapporti in dr. Grazzadio Luzzatto.

Obravnava se je vršila, to se umeje, od prve do zadnje pike v slovenskem jeziku. Gospod Zoerrera je zagovarjal svojo stvar v umljivi in dobri slovensčini. Naš urednik je zavračal vse razloge državnega pravdnstva, a brez uspeha, kajti razsodba je že bila spisana in že naprej utemeljena. Zaplemba je bila potrjena.

Tudi proti zadnji zaplembi podamo ugovor, ker se nam čudno zdi, da na Češkem smejo veliko ostreje pisati, dasi se prepovedi Gaudica tiče v prvi vrsti Čehov.

Enakopravnost. — Iz zgornjega poročila o obravnavi proti zaplembi je razvidno, kakó lahko se izvrši pri našem okrožnem sodišču načelo narodne enakopravnosti, ako se le hoče. Gospod predsednik Crusic je razpravo prav lepó vodil v slovenskem jeziku.

Taka mrvica narodne enakopravnosti je pa silno razgrela „Corrierovo“ židinj, da je še istega popoldne zropotala nad našim okrožnim sodiščem. Dejala je med tem drugim: „Med celo obravnavo ni bilo slišati niti ene italijanske besede. Državnega pravdnika namestnik gosp. Zoerrera je zagovarjal zaplemba v slovenskem jeziku. Kateri je prav za prav uradni jezik naših kazenskih sodišč? Ako je italijanski, kakó more sodni dvor, iz skrbnih ozirov na eno samo osebo, kar nakrat premeniti uradni jezik? Časnikarstvo se je začelo kazati kot ... četrta velesila“.

Takó zmedeni nazori vladajo v „Corrierovem“ uredništvu. Odgovorjati ni vredno! Pa tudi naše velesil. okrožno sodišče se ne bo brigalo za take budalosti. — Uprašati bi pa utegnili kdo, kakó je ta zadeva še gorka prišla v „Corriere“? Evo:

Rekli smo zgoraj, da je bil pri obravnavi navzoč kot poslušalec dr. Grazzadio Luzzatto, ki je sin „Corrierove“ urednice. Zapazili smo sicer, da je bil dr. Grazzadio med obravnavo nekaj nemiren, med našim zagovorom jo je celo popihal iz dvorane, a da poteče takó k ljubi svoji mamki, da ji potoži svoje bolečine, tega vendar nismo mislili. Ali se dr. Grazzadio mari boji za ljubi kruhek, ako bi se z vsemi Slovenci vršile obravnave na tak način, kakor z našim urednikom? Vedno smo trdili, da so laški odvetniki največja ovira slovenskemu uradovanju; dr. Grazzadio Luzzatto, sin „Corrierove“ urednice, ki stannje nasproti škofiji (naši čitatelji naj si dobro zapomnijo to stanovanje, da se kdaj ne zmotijo!), je pa pokazal, da so laški odvetniki pravičnim našim zahtevam naravnost sovražni. — In vendar ima žid dr. Grazzadio največ ali vsaj veliko zaslužka od Slovencev, katere lovi v svojo pisarnico!

„Corriere“ pogosto poudarja, da laški deželni plačujejo dve dobri tretjini vseh davkov, Slovenci pa niti ene tretjine ne. Zató, seveda je treba tudi deželne in državne podpore deliti v takej razmeri med Slovence in Lahe. Za take trditve ne navajajo nikakih dokazov, vendar jim verujemo! Slovenci plačujemo več davka v denarju in krvi, kar dokazemo v eni prihodnjih števil, da takó enkrat za vselej ovržemo ta laški „švindl“.

Mestni zastop goriški nahaja se v hudih škripcih, v kakoršnih najbrže se ni bil. Pretekli teden silcal je mestni župan starašine k posvetovanju, kakó naj bi glasoval kot poslanec in župan goriškemu mestu o podpori za furlansko železnico. Sklenilo se je, da mora glasovati proti podpori, ker ona železnica bo Gorici le v škodo. Starašine Ritter, Venuti in Verzegnassi so pa izjavili, da bodo glasovali za podporo, ker so to kot deželni poslanci dolžni svojim volilcem. Ker so jim na drugi

očitali, da z glasovanjem za furlansko železnico postanejo izdajalci goriškega mesta, pobrali so svoje klobuke, odpovedali se mestnemu starašinstvu ter odšli. — Drugega dne se je odpovedal še prof. Culot, ker se je nekaj sprl z županom zaradi šolskih zadev, za katere goriško mesto silno slabo skrbi. — Ker sta se pa že poprej odpovedala gg. Budau in Candolini, ostalo je le še 18 starašin, in ker se gg. Gorjup in Laščak ne udeležujeta več starašinskih sej, ostaja jih le še 16, torej premalo za vse take sklepe, ki zahtevajo dvetretjinsko večino. — Danes tedaj se je bila po mestu raznesla celó govorica, da vlada namerava razpustiti mestni zastop ter poslati svoje-ga komisarja, da počisti gnulobo iz mestne uprave. Isto vest so kot govorico objavili nekateri laški listi tržaški in tudi naš „Corriere“, kateremu se pa ni zdelo verjetna. Mi pravimo, da bi edine le kak razumen in odločen komisar mogel urediti zmedene in gnile razmere v naši mestni kolibi. Ako gré še nekaj let po dosedanji cesti, pridemo kmalu — na boben.

Goriški župan dr. Maurovich se je izrekel proti furlanski železnici in bo najbrže glasoval proti podpori v deželnem zboru.

To je dalo „Corrieru“ povod, da ga napada in sili, naj bi glasoval za podporo. Svetuje mu celó, naj se odpove časti mestnega župana, ako meni, da kot tak ne more glasovati za podporo, češ, saj bo pozneje lahko zopet voljen. S takim korakom bi zabranil razpor „med brati“ ter med „mestom in deželo“. Vrhu tega, pravi „Corr.“, bi bilo žalostno videti, da bi župan goriški glasoval s Slovenci.

S tem je dal „Corr.“ nov dokaz svoje nestrpnosti. Goriški župan ne bi smel torej glasovati s Slovenci niti tedaj, ko gré za očitne in velike koristi goriškega mesta? Ako bi dr. Maurovich brezpogojno glasoval za furlansko železnico, postane kot župan goriškega mesta nemogoč! — Radi bi vedeli, kak razpor neki naj bi nastal med „deželo in mestom“, ako bi goriški župan glasoval proti furlanski železnici. Kaj pa ima Gorica od Furlanije? Naj bi gospodje, ki so za „Corrierom“, povedali, kake zveze ima goriško mesto s Furlanijo? — Gorica je središče slovenskemu delu dežele, kateremu se ima zahvaliti za svoj obstanek, a z njim ne pride v nikakó navskrižje, ako bo goriški župan glasoval proti deželni podpori za furlansko železnico.

Radodarni doneski. — Za „Slogine“ učne zavode je došlo v zadnjih osmih dneh: Gosp. Ivan Dekleva v G. 6 gld. — Č. g. Andrej Žnidarič, vikar v Gradnem, kot „častilec sv. Jožefa, varuha nedolžnih otrok“ 2 gld. — Gosp. Alojzij Makovec na Brjari pri Rihembergu je poslal že zopet 3 gld. 20 kr., katere je nabral na Marjijo Devico pri Rebku. Enakih nabiralcev bi potrebovali v vsakem večjem kraju. Hvala mu! — Na dražbi prodani dobrotki g. Fr. Ferfila pri veselici „Goriškega Sokola“ so dali našim zavodom 2 gld. 37 kr. — Gosp. J. Hrovatin nam je izročil tudi ta teden 2 gld. 50 kr., katere je zbral v St. Andrežu; darovali so: Anton Marušič, ključar, 1 gld.; Jan. Nanut, kr. šol. nadzornik, zopet 20 kr.; Matevž Cingerli 30 kr.; Matija Devetak 50 kr.; Anton Kuzmin 50 kr.

Za žensko podružnico sv. C. in M. v Gorico zbral je neki „Sokol“ pri veselici v St. Ferjanu 5 gld. 10 kr.

Bog daj naši ljubi mladini v Gorici še obilo takih prijateljev in poštvalnih dobrotnikov.

Drobne novice. — Na goriškem ženskem učiteljskem je razpisano mesto profesorja nemškega in slovenskega jezika; prednost imajo tisti, ki imajo kak izpit iz zgodovine.

„Corrierovo“ uredništvo je dobilo v marcu za „Lego“ gld. 91'09, naše uredništvo za „Slogine“ zavode pa le 82 gld. 1/2 kr. Pretekli mesec smo torej zaostali za našimi nasprotniki. Bog daj bolje v aprilu! — Sicer je treba dostaviti, da v našem računju niso znesli, katere je prejel denarničar.

S prvim aprilom se uvidejo v poštno rabo nakaznice tudi za združene države severoamerikanske. Odslej bo torej mogoče pošiljati naročnino za „Amerikanskega Slovence“ tudi s poštnimi nakaznicami. Naš denar zamenijo tamošnji poštni uradi.

V Furlaniji imajo na več krajih tifus; ljudje pomirajo. Posebno hud je v San Vitu. — V Perteolah pa zopet imajo davico ali difteritis, ki pobira tudi odrasle ljudi. Zadnje dni marca je umrl 18-leten mladenič za to boleznijo.

V Korminu so imeli v ječi nekega človeka, ki se je izdajal za ruskega barona Tauberja. Ker mu je bilo dolgočasno med štirimi zidovi, hotel se jih rešiti s tem, da si je prerezal žile. Nož sicer ni dobro rezal, a „baron“ je dosegel svoj namen, ker prepeljali so ga v goriško bolnico.

C. kr. zaloga šolskih knjig je dovolila tudi letos za več tisoč gld. knjig ubožnim učencem. Za našo deželo je dovolila: Gorici 48 gld., okraju goriške okolice 705 gld., gradiščanskemu okraju 688 gld., tolimskemu 332 gld., ženskemu učiteljskem v G. 40 gld., vadnici 40 gld.

V zadnji številki smo nekje rekli, da so bili povabljeni k shodu pri Rebku vsi gg. deželni poslanci. To je pomota, ker nismo dobro razumeli pisma. Povabljen je

bil le državni poslanec dr. Gregorčič, ki se je shoda tudi udeležil.

— Podnevna pošta po Soški dolini do Bolca začne voziti menda še le s 1. junijem. Škoda, da se toliko odlašata koristna naredba!

„Corriere“ se veseli, češ, da slovenski poslanci niso edini zaradi podpore furlanski železnici in da nekateri bodo glasovali za podporo. Nam se zdi, da je veselje „Corrierovo“ prezgodnje, ker vipavska peticija se je izročila še le učeraj — a kdor sploh hoče veljati kot slovenski poslanec, ne bo mogel glasovati proti predlogu te peticije.

Danes začne novo četrletje. Komur naročnina poide, naj jo blagovoli ponoviti. Dolžniki naj pa v najkrajšem času storé svojo dolžnost, sicer. . . .

Gg. dopisniki, katerih dopisi še niso prišli na vrsto, naj blagovoljno potrpe, ker smo z gradivom močno založeni. Polagoma pride vse na vrsto, kar je za javnost.

Ljudski shod v Dornbergu. — V nedeljo 3. aprila ob 3. popoldne bo v šolskem poslopju v Dornbergu ljudski shod, ki se bo razgovarjal o uravnavi reke Vipave, katera dela neizmerno veliko škodo, in o vipavski železnici. — To kaže, da naši Vipavci so se začeli skrbno brigati za svoje koristi ter zavedati se svojih ustavnih pravic, po katerih smejo državljani na shodih izražati svoje želje, zahteve in mišljenje. Kakor so bili dosedanji ljudski shodi na Vipavskem dobro obiskani, tako bo gotovo tudi nedeljski shod v Dornbergu. Udeležé se ga prebivalci z obeh bregov naše Vipave, zlasti pa tisti, ki hudo čutijo njeno škodljivo moč. Na tem shodu naj vsakdo pové, kje in koliko škodo mu je napravila Vipava, da bo mogoče sestaviti o škodljivosti te vode popolno sliko. Na svidanje torej v nedeljo v prijaznem Dornbergu!

Dopis iz Št. Adreža v zadnji številki je bil jako miren in dobrohoten, vendar je nekatere domačine precej razgrel. Prejeli smo jako rezek dopis proti dopisniku, kateri pa ne moremo objaviti, ker ne govori o stvari, marveč le proti osebi, v kateri nekateri vidijo našega dopisnika. Nam se zdi, da oni dopis ni mogel nikogar razžaliti, ker kazal je jako blag namen za Št. Adrež in njegove prebivalce. Ako je res, kar je dopisnik trdil, treba vsekakor delati na to, da se razmere zboljšajo; ako je pa dopisnik pretiraval, treba je to dokazati. Nam se dozdeva, da je dopisnik resnično govoril, ker smo enake glasove čuli že večkrat in od raznih strani.

Narodna ali deželna samouprava? Ljubljanske „Novice“ so pred kratkim objavile uvoden članek, s katerim so se odločno postavile proti deželni samoupravi (aytonomiji) in proti kakoršnekoli razširjenju oblasti deželnih zborov. Kazale so na razmere na Štajerskem, na Koroškem, v Trstu in v Istri, kjer deželni zbori in odbori brezozirno prezirajo in tlačijo slovenske manjšine, v Istri celó slovensko deželno večino. Kaj bi bilo, ako bi ti deželni zbori dobili še več oblasti v roke, n. pr. ljudsko šolo? Gorje Slovanom v teh deželah!

Človek bi mislil, da je to uprašanje za nas Slovence že dognana stvar, da ga sploh ni več pristaša deželne samouprave med nami, kajti proti nji so že toliko pisali razni slovenski listi, da je nepotrebno zopet in zopet premlevati to priznano in lahko umljivo resnico. Tudi „Nova Soča“ se je obirno pečala s tem važnim političnim uprašanjem.

Toda „najstarejši slovenski dnevnik“, ki noče biti „dosleden v nedoslednosti in konfuznosti“, je zopet in dosledno pozabil na svojo preteklost ter srdito zakadil se v „Novice“, katerim je očital, da hočejo zasejati nov nauk med Slovence; ob enem je po svoji nekonfuzni navadi hotel osmešiti pisatelja omenjenega članka, češ, naj bi bil podpisal svoje imé, da bi gospodje pri „Narodu“ vedeli, v kaki glavici so se porodili „novi nauki“.

Pa glejte čudo! Takoj sta se oglasila slovenska časopisa v Trstu ter — pustivši „prvi slov. dnevnik“ na cedilu — šla za „Novicami“. To je naravno, ker lista sta ostala sama sebi dosledna. V „Edinosti“ je l. 1889. neki „Krnov“ obirno pojasnil velike ugodnosti narodne samouprave, katerej bi po čl. 19. osn. zak. vsekakor morala slediti „Združena Slovenija“.

Pa tudi „Novice“ niso ostale odgovora dolžne, marveč poskrbele so za takó zavrnitev, kakoršno je v polni meri zaslužila „doslednost in nekonfuznost“ „Narodovih“ politikov. „Novice“ so namreč poiskale nekaj „Narodovih“ po par let starih števil ter navedle odlomke, v katerih je „Narod“ sam z vsó odločnostjo pobijal deželno samoupravo. S tem se je zopet pokazala v popolni luči „nekonfuznost“ „prvega slovenskega dnevnika“! Ali ni imela „Nova Soča“ prav, ko se je „drznila“ izreči o „Narodovi“ gospodi, ki je vso učnost in modrost pojedla z veliko žlico, znano sodbó?

Tržne cene. — Kava santos 132, 134, 136, sandomingo 160 do 164, java 164, portoriko 180 do 188, cejlon 184, moka 188; sladkor 36 1/4 in 36 1/2, petrolij 17 1/2, slanina (špeh) nova 50, stara 50 (domača slanina nova 56, stara 72); maslo surovo 76 do 80, kuhano 85 do 90.

Moka št. 1. gld. 17.30, II. 16.80, III. 16.60, IV. 16.10. V. 15.30; otrobi 6.00; turšica domača 7.00, zunanja 7.20. — Vse cene so preračunjene za cele kvintale blaga; na kile primerno draže.

BODI JASNO!

III.

V zadnji številki smo osvetlili „Narodova“ podla sumničnja o „narodnih elastičnih“ in o „kritičnih narodnih nlačnosti“ na Goriškem, katere je zapazil v tistih možeh, ki se „nekako prečito“ koketovale z vladnim zastopnikom v Gorici. Dobil je odgovor, kakoršen je zaslužil za svoje nesposobnosti.

Pojdimo dalje. „Narodovi“ veliki rodoljubi pa niso videli le koketovanja z vladnim zastopnikom, ampak tudi kakó „hodijo deputacije iz Gorice poklanjati se v Trst namestniku Rinaldiniju“. Ena laž več ali manj, kaj za to, da bi le namen dosegli — to je prikljubena maksima „Narodovih“ postenjakov. Da bi kako laž preklicali, na to ne mislijo, češ, vsi naši čitatelji ne dobé „Nove Soče“ pred oči, zató utegnemo marsikje vendarle ostati na dobrem glasu kot skrbni varuhi narodnih naših koristi. Pa, kar se tega tiče, se gospodje precej motijo, kajti „Nove Soče“ gré več iztisov iz dežele goriške nego „Naroda“ iz Kranjske. Pa tudi na Kranjskem ima toliko narodnikov, da pride prav gotovo ogromni večini „Narodovih“ čitatelej pred oči, katere znajo dobro razločevati med časniskarsko poštenostjo in — nepoštenostjo.

„Narod“ se krčevito tišči edine vejice, o kateri upa, da bi ga utegnili rešiti iz smrtnih bled, v katero je lopnil, kakor je dolg in širok; naprej ne more, nazaj pa noče, ker toliko pošten ni, da bi preklehal svoje laži — a da bi svojo zadrego prikril, ostaja vstrajno pri svoji zahtevi, naj gre celo pismo, zaradi katerega je zagnal tolik hrup, v javnost. Mi sicer poskrbimo, da se v tem oziru storijo potrebni koraki, da pride polna resnica na dan, a zahtevali bomo potem mi, da naznani „Narod“ tisti svoj vir, ki je verodostojniši od urednika „Edinosti“.

Ker torej „Narod“ takó vstrajno ostaja pri zahtevi, katere neumestnost in ničevost smo dokazali v prvem članku pod tem naslovom, zahtevamo pa mi danes z vsó pravico od njega, naj imenuje tiste deputacije, ki hodijo iz Gorice v Trst poklanjati se namestniku Rinaldiniju. Na dan z imeni, da bomo tudi mi poznali moze, ki so že takó dobro znani z namestnikom; morebiti bi se dali porabiti o prilikah, ko bi bilo res potreba, da bi šla kaka deputacija v Trst, kajti dokler smo živi, se nam še vse lahko pripeti. Dokler pa „Narod“ tega ne stori, ali ne preklicje svojih trditev, ostani mu ponovno pritisnjen pečat — lažnika in obrekovalca.

Res je, tudi mi poznamo nekatere poštenjakov v Gorici, ki so silno koketovali z goriškim vladnim zastopnikom in ki so hodili poklanjati se v Trst. . . . da bi pregnali iz Gorice nekatere rodoljube, kateri so v državni službi, da bi uničili „Novo Sočo“ in tiste, ki so za njo. Toda na take deputacije „Narod“ ni mislil, je-li, da ne? Poštena narodna duša! — Svoj naskok na rodoljubne moze v Gorici, ki so nekakrat delavnejši in poštennejši nego „Narodovi“ kričaji, je pa skoval iz tega slučajja.

Takoj po lanskim državnoborskim volitvi je bil naprošen naš drž. posl. dr. Anton Gregorčič, naj bi priskočil na pomoč nekemu našemu rojaku, kateremu se je godila velika krivica, da je bil odpuščen celó iz službe, ker obdolžen agitacije in — čuje! — „panslavizma“. Reč se je imela odločiti v Trstu. Naš državni poslanec je zastavil vsó svojo moč, da bi prišla resnica na dan, in je merodajnim krogom osebno pojasnjeval spletke, ki so se vršile proti odpuščenemu uradniku. Šel je tudi v Trst k namestniku, da bi govoril o tej pečeči zadevi; ker namestnika ni bilo, govoril je z dvornim svetnikom pl. Reya — in v dobrih 14 dneh je odpuščen naš rojak dobil še boljše službo od poprejšnje. — Ker g. dr. Gregorčič veliko ne pozna Trsta, spremljal ga je naš urednik — do vrat, kjer je imel označeno opravilo.

O tej „deputaciji“ je izvedel tudi „Narodov“ „verodostojni“ vir — saj sva mu z g. dr. Gr. sama pripovedovala, po kaj sva prišla v Trst — po katerem je torej prišla v javnost grozna novica, kakó hodijo iz Gorice deputacije poklanjati se v Trst namestniku Rinaldiniju, in prodajati mu brčkone narod, svoje prepričanje in svojo vest.

Brez šale! Iz Ljubljane nam je došlo poročilo, da nekateri tamošnji kolovodje opravčujejo „Narodove“ robotosti nekako takó-le: „Nova Soča“ in moze, ki so za njo, so se prodali (čakajte, morebiti veste tudi, koliko smo „potegnili“?) tržaški, vladni . . . „Narodu“ je bila sveta dolžnost, da se je nevarnostim, ki bi utegnile nastati iz tega, krepko postavil po robu.

Ta novica se ujema z „Narodovo“ pisarjo, po kateri „Nova Soča“ in moze, ki so za njo, kar z vsemi štirimi leže v prahu pred vladno milostjo in naklonjenostjo.

„Narodova“ pisarija obsoja se sama. Komu ni znan boj na Goriškem do državnoborske volitve, kakoršnega se nismo doživeli v naši deželi? Med svojimi nasprotniki smo imeli tudi vladno. In glejte, „Narod“ pride po dobrem letu na dan s pregrozno novico, da sta dr. Gregorčič in razposajeni Gabršček par tednov po volitvi že tekla v Trst poklanjati se vitezu Rinaldiniju in prodajati mu svoje prepričanje, svoje delovanje za — no za kaj? blagovolite, postenjaki ljubljanski, povedati tudi to!

Menimo, da je dosti! Čitatelji naši se prepričajte iz tega, s kakimi ljudmi imamo opraviti. Žalostno, da se nahaja v takih rokah „glasilo slov. razumnosti“!

No, kaj bi „Narod“ se le počel, ko bi naše razmere takó nanesle, da bi res šle kake deputacije iz Gorice v Trst? To bi bilo gradija za „Narodove“ do skrajnosti ostudne insinacije! Kdor gré k namestniku, kdor pride v dotiko z vladnimi možmi, ta je že pogubljen v „Narodovih“ očeh, pa naj ima še takó dobre namene; tako občen je „a priori“ obsojeno ter pribito na sramotni oler „narodne elastičnosti“! Takó zmedeni nazori vladajo „Narodove“ politike!

Več pride. Dolžni ne ostanemo nobene! (Ker je pa „Narodovo“ uredništvo z današnje stov. sprejel g. dr. Majaron, veljajo naši članki le o „Narodu“ pod starim uredništvom. Gospoda dr. M. pa voščimo, da bi popravil dosedanje napake, katere takó dobro pozná, kakor mi. . . .)

Verfälschte schwarze Seide

Man verwechselt ein Musterchen des Stoffes, von dem man kaufen will, und die stwaige Verfälschung tritt sofort zu Tage: Echtes, rein gefärbte Seide kräuselt sofort zusammen, verbleicht bald und hinterlässt wenig Asche von ganz hellbrauner Farbe. — Verfälschte Seide (die leicht speckig wird und brüchig) bräunt langsam fort, namentlich glänzt die „Schussfäden“ weiter (wenn sehr mit Farbstoff angereicht), und hinterlässt eine dunkelbraune Asche, die sich im Gegensatz zur echten Seide nicht kräuselt sondern krümmt. Zerdrückt man die Asche des echten Seides, so zerfällt sie, die der verfälschten nicht. Die Seiden-Fabrik G. Henneberg (K. u. K. Hoflieferant). Zürich verwendet gern Muster von seinen echten Seidenstoffen an Jedermann, und liefert einzelne Rollen und ganze Stücke porto- und zollfrei in's Haus.

